

Vivstavarv

Antikvarisk rådgivning med tillägg.

Detaljplanearbete Vivstavarv 1:103 och 1:92.

Relaterade dokument Vivstavarv , antikvarisk rådgivning 20201021

YLM 2021/39

Johanna Ulfsdotter

2021 06 17

**VÄSTER
NORRLANDS
MUSEUM**

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Allmän information.....	3
3. Bebyggelsehistoria och karaktär	3
4. Bedömning, tillägg	4
4.1 Trädgårdsmästarebostad	4
4.2 Tillägg och nybygge	4
5. Avslutning	5

1. Bakgrund

Timrå kommun söker rådgivning inför arbete med detaljplan inom Vivstavarv, riksintresse för kulturmiljö. Kommunen vill veta vilken hänsyn som krävs inför nyetablering på två tomter. På en av tomterna finns bebyggelse som är skyddad med litet q i detaljplan.

Detta dokument innehåller ett tillägg efter samråd med Timrå kommuns planavdelning.

2. Allmän information

Ärendets art:	Antikvarisk bedömning vid arbete med detaljplan och införande av egenskapsbestämmelser.
Bebyggelse:	Äldre trädgårdsmästarebostad
Kommun	Timrå
Fastighetsnummer:	Vivstavarv 1:92 och 1:103
Handläggare:	Elisabeth Pettersson, planarkitekt Timrå kommun.
Byggår:	Första halvan av 1900-talet.
Skyddsföreskrifter:	Området är utpekad som Riksintresse för kulturmiljö. Byggnaden på tomten 1:92 är märkt med q= särskild miljöhänsyn.

3. Bebyggelsehistoria och karaktär

Områdets bebyggelsestruktur bygger på den gamla brukstraditionen där herrgård och tjänstemannabostäder samt kontor målas i vita och ljusa kulörer medan arbetarbostäderna är målade i röd slamfärg. Det skapade tydliga strukturer i området och visade tydligt klasskillnaden mellan herrskap och tjänstefolk. Idag ser vi det tydligast på arbetarlängornas röda fasader i skillnad mot kontor och herrgårdsbebyggelsens vita och ljusa kulörer. I riksintressebeskrivningen står:

”Förenklat kan bebyggelsen som ligger närmast vattnet och den ursprungliga arbetsplatsen delas in i två delar som skiljs åt av Vivstavarvsvägen. Bolagsledningens byggnader ligger väster om vägen och arbetarnas byggnader ligger på den östra sidan. Den västra bebyggelsen med herrgården, kontoret med annex samt chefsbostaden utmärker sig genom ljusare färgsättning. Arbetarlängorna på den östra sidan har röda fasader och vita snickerier”.

4. Bedömning, tillägg

Kulturvärden omfattar såväl områdets karaktär, byggnadernas placering och arkitektur som material, originaldetaljer och material samt utförandemetoder. Alla äldre byggnader är viktiga för bruksmiljöns helhetsupplevelse. Vid större åtgärder bör var byggnad ha eget åtgärdsprogram.

I riksintressebeskrivningarna pekas den gamla bruksstrukturen ut som viktiga värdebärare.

4.1 Trädgårdsmästarbostad

Trädgårdsmästarbostaden kulturvärden utgör i huvudsak av dess exteriöra uttryck men också att den rymmer berättelsen om att området haft egen trädgårdsmästare. Byggnaden visar tydligt med sin röda panel, att det är en arbetarbostad som skiljer sig från närliggande gula byggnad f.d. Kontorsbyggnaden.

- Den bör i första hand bevaras. OM byggnadens tekniska värden är uttjänta bör den ersättas av byggnad lika befintlig.

4.2 Tillägg och nybygge

Intilliggande tomt bör följa samma arkitektur som intilliggande bebyggelse har. Det är viktigt att den gamla trädgårdsmästarbostaden blir kvar. Volym och placering bör regleras i planen. Ny byggnad bör placeras i linje med befintlig bebyggelse.

Då tomterna är relativt små passar det också bra om bebyggelsen på tomterna följer trädgårdsmästarbostädernas röda fasader, än att ny bebyggelse ska efterlikna tjänstemannabostädernas ljusa fasader.

Då området även präglas av tjänstemannabostäder kan den tomt närmast kontorbyggnaden inspireras av Intilliggande kontorsbyggnad/disponentvilla

Tomten mellan gamla trädgårdsmästarbostaden och gamla kontorsbyggnaden kan därmed bebyggas antingen med samma karaktär som trädgårdsmästarbostaden eller som intilliggande kontorbyggnaden. Det vill säga:

- 1) Samma byggnadstyp som Trädgårdsmästarbostaden. 1-1½ mindre bostadshus. Röd träpanel och rött tegeltak. Inklädd takfot.
- 2) Något större salsbyggnad i 1½-2 plan med ljus träpanel, rött tegeltak. Ink

/Johanna Ulfsson, Antikvarie vid Västernorrlands museum

Certifierade för kulturvärden , K, enligt PBL

Exempel på placering av ny bebyggelse, bostadshus och garage. OBS! endast exempel.

5. Avslutning

Området är mycket intressant ur ett regionalt perspektiv. Platsen utgör en viktig del av Västernorrlands industrihistoria som en viktig plats för en av de tidigaste industrierna. Det är därför av stor vikt att byggnader och miljön bevarar sina kulturvärden och att de berättelser byggnaderna bär lever kvar även då området utvecklas.

Många byggnader har rivits i området över tid vilket gör att det finns möjligheter att återbygga vissa tomter utan att påverka riksintresset negativt. Det skulle möjligen förstärka områdets värden då bebyggelsestrukturen skulle återgå till en mer historisk karaktär.